

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **I.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. A., advokátkou so sídlom v Š., proti žalovaným 1/ **H.**, P., 2/ **I.**, bývajúcemu v B., podnikajúceho pod obchodným menom I., IČO: X., zastúpeného JUDr. D., advokátkou so sídlom v B., **o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a o uložení povinnosti zabezpečiť predaj bytu**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 19 C 114/1997, o dovolaní žalobcu a žalovaného 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. apríla 2006 sp. zn. 8 Co 195/2005, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu Bratislava z 25. apríla 2006 sp.zn. 8 Co 195/2005 **z r u š u j e** a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Konanie o dovolaní žalovaného 2/ **z a s t a v u j e**.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom zo 17. marca 2005 č.k. 19 C 114/1997-321 zamietol žalobu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy č. X. z 20. októbra 1994 uzavretej medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim, predmetom ktorej bol predaj obytného domu v B. a o uloženie povinnosti žalovanému 1/ zabezpečiť predaj bytu v B. žalobcovi; žalobcovi v lehote troch dní uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 2/ náhradu trov konania v sume 14 360 Sk; žalovanému 1/ náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že vykonaným dokazovaním výsluchom účastníkov, výmerom o pridelení služobného bytu, zápisom o dohode o odovzdaní a prevzatí bytu, kúpnu zmluvou č. X., dodatkom č. 1 ku kúpnej zmluve, listom vlastníctva č. X., kolaudačným rozhodnutím zo dňa 29. decembra 1977, výsluchom svedkov P. a I., žiadosťou o kúpu bytu z 18. októbra

1994, dospel k záveru, že žalobcom napadnutá kúpna zmluva svojím obsahom alebo účelom neodporuje zákonu ani žiaden zákon neobchádza. Zmluva č. X. zo dňa 20. októbra 1994 bola uzavretá podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Podpisu kúpnej zmluvy predchádzalo schválenie prevodu nehnuteľností z vlastníctva žalovaného 1/ v prospech žalovaného 2/ M. podľa článku 38 ods. 2 Štatútu Hlavného mesta SR Bratislavy a jeho doplnkov 1 – 6, uznesením č. X. zo dňa 22. septembra 1994. Zmluva má písomnú formu a náležitosti v súlade s § 588 a nasl. Občianskeho zákonníka. Obsah kúpnej zmluvy je určitý, zrozumiteľný a predmet predaja je špecifikovaný. Kúpna cena nehnuteľnosti bola určená podľa znaleckého posudku 6/94 vypracovaného znalcom I.. Pokiaľ žalobca namietal rozpor kúpnej zmluvy s ustanoveniami § 16 ods. 1 a § 24 zákona č. 182/1993 Z.z. v znení platnom do 1. augusta 2005, súd namietaný rozpor nezistil, nakoľko žalovaný 1/ odpredal objekt, ktorý nebol bytovým domom, do vlastníctva nájomcu – žalovaného 2/. Súhlas mestského zastupiteľstva s odpredajom celej nehnuteľnosti bol daný v čase, keď o odpredaj „bytu“ žalobca nepožiadala, preto žalovaný 1/ pri nakladaní so svojím vlastníctvom postupoval v súlade so všeobecne záväzným právnym predpisom – Občianskym zákonníkom. Na základe uvedeného súd žalobu o určenie neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy ako nedôvodnú zamietol. V časti žaloby týkajúcej sa uloženia povinnosti žalovanému 1/ zabezpečiť predaj bytu žalobcovi, súd zistil, že žalovaný 1/ nedisponuje právom nakladať s „bytom“, ktorý bol vytvorený z priestorov nachádzajúcich sa na prízemí objektu na D., a keďže vlastníčkovi veci nemožno určiť akým spôsobom má so svojím vlastníctvom naložiť, preto v tejto časti žalobu zamietol. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému žalovanému 2/ priznal ich náhradu vo výške 13 150 Sk a rovnako úspešnému žalovanému 1/ ich náhradu nepriznal, keďže tento si ich neuplatnil.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 25. apríla 2006 sp. zn. 8 Co 195/2005 rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej podľa § 219 O.s.p. potvrdil; vo výroku o náhrade trov konania žalovaného 2/ zmenil tak, že žalovanému 2/ nepriznal náhradu trov konania; žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Pri rozhodovaní vychádzal z ustálenej súdnej praxe, podľa ktorej žalobu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, ktorej predmetom je nehnuteľnosť, je potrebné považovať za určovaciu žalobu podľa § 80 písm. c/ O.s.p. Za základnú otázku, ktorú bolo nevyhnutné v konaní vyriešiť pred tým, než by sa pristúpilo k samotnému skúmaniu (posudzovaniu) platnosti alebo neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy, považoval, či žalobca má na určovacej žalobe naliehavý právny záujem v zmysle ustanovenia § 80 písm. c/ O.s.p. Pri posudzovaní tejto otázky dospel k záveru, že

u žalobcu neexistoval žiadny právny vzťah, ktorý by odôvodňoval jeho naliehavý právny záujem na požadovanom určení (že kúpna zmluva uzavretá medzi žalovaným 1/ a žalovaným 2/ je neplatná). Žalobca neosvedčil právny záujem na určení neplatnosti dotknutej kúpnej zmluvy z dôvodu, že aj v prípade vyhovenia takejto žalobe zostane jeho postavenie nezmenené. Žalobca svoje právne postavenie a naliehavosť právneho záujmu na požadovanom určení vyvodzoval z toho, že ako nájomca bytu by mal určité právo k užívaným priestorom, resp. právo kúpy týchto priestorov ako bytu. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že predmetné priestory (priestory užívané žalobcom) neboli nikdy skolaudované ako byt a teda bytom nie sú. U žalobcu nemohlo vzniknúť právo osobného užívania bytu a ani k transformácií (od 1. januára 1992) na nájom podľa § 871 Občianskeho zákonníka. Žalobcovi nebol príslušným orgánom platne pridelený byt – ako už bolo spomenuté takýto priestor ako byt ani objektívne (právne) neexistoval (ako byt nebol nikdy skolaudovaný). Z dôvodu chýbajúceho naliehavého právneho záujmu žalobcu odvolací súd sa nezaoberal vecnou stránkou, teda či je namietaná kúpna zmluva platná alebo neplatná. Odvolací súd, vychádzajúc zo zistenia, že žalovaný 1/ nedisponuje právom nakladať s priestormi obývanými žalobcom, zdôraznil, že ak chýba skutkový a právny základ (podklad) pre požadované uloženie povinnosti žalovanému 1/ zabezpečiť predaj bytu žalobcovi, je potrebné aj v tejto časti považovať žalobu za nedôvodnú. Výrok o náhrade trov konania žalovaného 2/ zmenil tak, že podľa § 150 O.s.p. žalovanému 2/ náhradu trov konania proti žalobcovi nepriznal, keď za dôvod osobitného zreteľa pokladal faktický stav, kedy žalovaní umožnili žalobcovi dlhodobé užívanie priestorov, čo prispelo k vzniku sporu.

Na dovolanie žalobcu a žalovaného 2/ Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 25. októbra 2006 sp. zn. 4 Cdo 276/2006 dovolanie žalobcu odmietol; konanie o dovolaní žalovaného 2/ zastavil; účastníkom náhradu trov dovolacieho konania nepriznal. V dôvodoch rozhodnutia dovolací súd poukázal, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p. Prípustnosť dovolania v predmetnej veci podľa § 238 O.s.p. neprichádza do úvahy; nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval a nejde ani o potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Pri preskúvaní prípustnosti dovolania aj z hľadisk

uvedených v ustanovení § 237 O.s.p., dovolací súd nezistil existenciu žiadnej vady uvedenej v písm. a/ až g/ tohto ustanovenia, prípadne vady dovolateľom priamo v dovolaní namietanej (§ 237 písm. a/ O.s.p.). So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu ako neprípustné odmietol (§ 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 4 O.s.p.). Žalovaný 2/ vzal podané dovolanie späť, preto podľa § 243b ods. 4 veta druhá O.s.p. dovolací súd konanie o dovolaní tohto účastníka zastavil. O trovách dovolacieho konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 4 O.s.p. a § 224 ods. 1 O.s.p.

Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 18. marca 2008 sp. zn. III. ÚS 6/08 vyslovil, že základné právo I. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 276/2006 z 25. októbra 2006 porušené bolo; zrušil uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 276/2006 z 25. októbra 2006 a vec vrátil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie a rozhodnutie; uložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky povinnosť nahradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľovi v sume 7 492 Sk na účet jeho právnej zástupkyne, do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu; vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľa nevyhovel. V dôvodoch nálezu poukázal na to, že v súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. je povinnosťou všeobecného súdu uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia. Najvyšší súd sa týmto zákonným ustanovením dostatočne neriadil, keď v odôvodnení svojho uznesenia sp. zn. 4 Cdo 276/2006 z 25. októbra 2006 sa vo vzťahu k námietkam dovolania ohľadne jeho prípustnosti v dôsledku zmätočnosti konania pred prvostupňovým a odvolacím súdom (§ 237 O.s.p.) sústredil iba na konštatovanie svojho záveru, že „... nezistil ... existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania, uvedenej v tomto zákonom ustanovení. I keď dovolateľ vo svojom dovolaní vadu v zmysle ustanovenia § 237 písm. a/ O.s.p. namietal“. Takto stručne formulované odôvodnenie rozhodnutia o odmietnutí podaného dovolania možno v kontexte uvedených ústavných kritérií akceptovať iba vo vzťahu k dovolacím dôvodom podľa § 237 písm. b/ až g/ O.s.p., existenciu ktorých sťažovateľ v podanom dovolaní netvrdil (najvyšší súd ju však skúmal z úradnej povinnosti v zmysle § 242 ods. 1 O.s.p.). V tejto súvislosti ústavný súd zdôraznil, že vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. namietol sťažovateľ až v sťažnosti podanej ústavnému súdu

podľa čl. 127 ústavy, avšak nie v samotnom dovolaní. Pokiaľ ide o dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. a/ O.s.p., ktorého existenciu sťažovateľ v podanom dovolaní výslovne tvrdil a uviedol konkrétne argumenty v tomto smere, najvyšší súd v odôvodnení svojho uznesenia neuviedol, o aké právne úvahy svoj záver oprel, vôbec sa nevysporiadal s otázkou prípustnosti (resp. neprípustnosti) dovolania v prípadoch, keď odvolací súd rozhodoval podľa tvrdenia sťažovateľa vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (§ 237 písm. a/ O.s.p.). Najvyšší súd v tomto prípade postupoval nedôsledne, jeho rozhodnutie je v tejto časti nepreskúmateľné a nedáva jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. V dôsledku uvedených skutočností ústavný súd konštatoval, že napadnuté rozhodnutie svojimi účinkami porušilo základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru). Vzhľadom na to, že ústavný súd považuje uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 276/2006 z 25. októbra 2006 za rozporné s ústavnými princípmi spravodlivého procesu, bolo potrebné rozhodnúť o porušení označených práv sťažovateľa tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu. Ústavný súd pritom nehodnotil vecnú správnosť alebo nesprávnosť označeného uznesenia, pokiaľ ide o samotný záver o neprípustnosti dovolania vo vzťahu k dôvodom podľa § 237 O.s.p., pretože rozhodovanie o tejto otázke patrí do právomoci najvyššieho súdu. Ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa, ako aj porušenie jeho práva garantovaného medzinárodnou zmluvou o ľudských právach uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 276/2006 z 25. októbra 2006. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy preto toto rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní ústavný súd najvyššiemu súdu uložil „...posúdiť námietky sťažovateľa o údajnom naplnení podmienok prípustnosti dovolania podľa § 237 O.s.p. procesným postupom a rozsudkami okresného súdu (zo 17. marca 2005) a krajského súdu (z 25. apríla 2006) v právnej veci sťažovateľa. Právne závery najvyššieho súdu bude potrebné v tomto smere aj náležite a konkrétne odôvodniť v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p., z čl. 46 ods. 1 ústavy a z čl. 6 ods. 1 dohovoru.“

Žalovaný 2/ podaním z 28. septembra 2006 vzal svoje dovolanie podané dňa 8. augusta 2006 proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. apríla 2006 sp. zn. 8 Co 195/2005 v celom rozsahu späť; preto dovolací súd konanie o odvolaní žalovaného 2/ podľa § 243b ods. 5 vety druhej O.s.p. v znení účinnom od 15. októbra 2008 zastavil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie (§ 56 ods. 3 písm. b/ zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov) opakovane skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania, či dovolanie žalobcu smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovolateľ prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 237 písm. a/ O.s.p., keď vychádzal z toho, že súdy rozhodovali vo veci, ktorá nepatrí do ich právomocí. Uvedenú vadu konania dovolateľ videl v tom, že tak prvostupňový ako aj odvolací súd zaujali zhodný právny záver, že priestory užívané žalobcom neboli nikdy skolaudované ako byt, a preto nie sú bytom, v dôsledku čoho u žalobcu nemohlo vzniknúť ani právo osobného užívania bytu, neskôr nájom bytu. Týmto postupom súdy spochybnili rozhodnutia správnych orgánov, ktoré rozhodli o pridelení služobného bytu žalobcovi, tieto rozhodnutia považovali za neplatné bez toho, aby preukázali, či rozhodujúce správne orgány porušili zákon; súdom nesvedčila právomoc preskúmať, či správne rozhodnutia sú v rozpore so zákonom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Pokiaľ odvolací súd rozhodol rozsudkom, je dovolanie proti nemu prípustné, ak je napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.) alebo potvrdzujúci rozsudok, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vo výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3). V prejednávanej veci nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa týchto ustanovení, lebo dovolanie nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku, odvolací súd sa neodchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu (ktorý v tejto veci doposiaľ nerozhodoval, a preto ani nevyslovil právny názor) a dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Vzhľadom na obsah dovolania, ale tiež zákonnú povinnosť dovolacieho súdu (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa odvolací súd otázkou, či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu,

nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným. Dovolateľ procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. b/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a žiadna z týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo.

K námietke dovolateľa, že súd prvého stupňa a odvolací súd rozhodovali vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (§ 237 písm. a/ O.s.p.), ak v rozpore so správnymi rozhodnutiami o pridelení služobného bytu žalobcovi zaujali v rozsudkoch právny záver, že priestory v užívaní žalobcu bytom nie sú, je potrebné uviesť nasledovné:

Prípustnosť dovolania z dôvodu nedostatku právomoci súdu je daná, ak súd rozhodol vo veci, o ktorej mal inak rozhodnúť iný orgán. Právomoc súdu upravuje § 7 O.s.p. a § 8 O.s.p.. Podľa § 7 ods. 1 O.s.p. súdy v občianskom súdnom konaní prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných vzťahov a hospodárskych vzťahov. Takto ohraničený súbor sa týka vzťahov súkromného práva, ktoré sa spravujú princípmi právnej rovnosti a vôľovej autonómie účastníkov. Veci sem zaradené prejednávajú a rozhodujú prevažne súdy; len výnimočne, ak to ustanovuje zákon, prejednávajú ich a rozhodujú o nich iné orgány. Nad rámec vymedzený uvedeným súborom vzťahov, súdy prejednávajú aj rozhodujú aj iné veci, ktoré sa už, na rozdiel od predchádzajúcich, nezakladajú priamo na práve súkromnom, a to len vtedy, ak to stanovuje zákon (§ 7 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom od 15. októbra 2008). Nedostatok právomoci súdu sa považuje za neodstrániteľnú podmienku konania, ktorá má ten dôsledok, že súd nemôže vydať rozhodnutie vo veci samej, ale musí konanie zastaviť a vec prípadne postúpiť inému orgánu. Otázky platnosti právnych úkonov účastníkov občianskoprávných vzťahov (vrátane kúpnej zmluvy uzavretej podľa Občianskeho zákonníka), patria do okruhu občianskoprávných vzťahov (§ 1 ods. 2, § 2 ods. 1 až 3, § 588 a násl. Občianskeho zákonníka), ktoré sú oprávnené riešiť súdy, a preto prejednávanie a rozhodovanie sporov o určenie ich platnosti (resp. neplatnosti) patrí do právomoci súdu (§ 7 ods. 1 O.s.p.). Dovolacia námietka ohľadne nesprávneho „záveru“ súdov, že priestory užívané žalobcom nie sú bytom, je z obsahového hľadiska výhradou k otázke správnosti právneho posúdenia veci. Posúdenie, či v určitom objekte sú priestory bytové alebo nebytové, je preto vždy posúdením

právnym. Súd si preto môže záver o týchto skutočnostiach vyvodiť sám s prihliadnutím na stanovisko stavebného úradu. Musí sa pritom riadiť iba ustanoveniami zákona č. 50/1976 Zb. stavebného zákona. Pretože dovolanie žalobcu nie je prípustné podľa § 236 ods. 1 O.s.p., dovolací súd nie je oprávnený pristúpiť k vecnému prieskumu napadnutého rozhodnutia, teda hodnotiť vecnú správnosť rozhodnutia. Nad uvedený rámec však dovolací súd poznamenáva, že súdnoaplikačná prax k otázke právneho vymedzenia pojmu byt prijala stanovisko v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. mája 2002, sp. zn. 4 Cdo 27/02 (R 87/2003), podľa ktorého pojmovým znakom bytu, ako predmetu občianskoprávných vzťahov v zmysle § 118 ods. 2 Občianskeho zákonníka, je účelové určenie miestností, ktoré byt tvoria na trvalé bývanie, dané právoplatným rozhodnutím stavebného úradu. Existencia takéhoto rozhodnutia je predpokladom toho, aby určité miestnosti mohli byť predmetom občianskoprávných vzťahov ako byty.

Pri skúmaní prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. dovolacím súdom nezostala nepovšimnutá dovolateľova argumentácia v ústavnej sťažnosti, keď tento nesúhlasil s postupom odvolacieho a dovolacieho súdu, ktoré v situácii, keď odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa na základe odlišného právneho názoru na procesnú otázku - preukázanie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. - mu nedali možnosť v konaní pred všeobecnými súdmi sa proti tejto novej argumentácii brániť.

Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. treba rozumieť taký závadný (zákonu sa priečiaci) procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Dovolací súd dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu je v danom prípade postihnuté procesnou vadou takejto povahy.

V prejednávanej veci odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa zaujal názor, že žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem na požadovanom určení (neplatnosti kúpnej zmluvy) v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p.; z tohto dôvodu na rozdiel od súdu prvého stupňa ani nepristúpil k právnemu vyhodnoteniu zisteného skutkového stavu z hľadiska (ne)existencie dôvodov zakladajúcich neplatnosť kúpnej zmluvy. Odvolací súd v porovnaní s rozsudkom súdu prvého stupňa založil svoj rozsudok na odlišnom právnom závere, keď konštatoval procesnú neprípustnosť žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. So zreteľom na priebeh

a výsledky konania na súde prvého stupňa, a to aj napriek zamietnutiu žaloby, bolo legitímne očakávanie žalobcu, že v odvolacom konaní budú prerokovávané len otázky, ktoré viedli k zamietnutiu žaloby súdu prvého stupňa (teda iba vecná stránka platnosti, či neplatnosti kúpnej zmluvy, nie však procesná prípustnosť žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p.). Vyriešenie procesnej prípustnosti žaloby podľa § 80 písm. c/ O.s.p. totiž prioritne pri správnom právnom postupe súdu predchádza postupu súdu pri hodnotení vecnej stránky prípadu. Tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, bolo žalobcovi odňaté právo namietat' správnosť (novo zaujatého) právneho názoru na inštančne vyššom súde. Odvolací súd vyvodil svoj (iný) právny záver zo skutočností, ktoré súd prvého stupňa výslovne právne neposudzoval, resp. nevyhodnotil v neprospech žalobcu; žalobca teda už pri podávaní riadneho opravného prostriedku nemal možnosť namietat' a zdôvodňovať prípadné nesprávne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa ohľadne procesnej prípustnosti jeho žaloby, tak ako ju vyhodnotil odvolací súd; žalobca sa v dôsledku toho k samotným (iným) právnym záverom odvolacieho súdu nemal možnosť vyjadriť a predložiť prípadne aj také dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa nejavili významnými, avšak z hľadiska právnych záverov odvolacieho súdu boli rozhodujúce. Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, znemožnil žalobcovi realizáciu jeho procesných práv, svojím postupom zaťažil konanie procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pre úplnosť treba dodať, že na obdobných právnych záveroch – vo vzťahu k zásade dvojinštančnosti súdneho konania – sú (v iných právnych veciach) založené aj rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 270/2004, sp. zn. 5 Cdo 195/2007, sp. zn. 2 Cdo 72/2004 a sp. zn. 3 Cdo 145/2007.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná (§ 242 ods. 1 O.s.p.), je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Vadu vyššie uvedenej povahy dovolateľ síce tvrdil, avšak túto z obsahového hľadiska podriadil pod dovolací dôvod § 237 písm. a/ O.s.p., s ktorou sa dovolací v tomto rozhodnutí zaoberal (viď vyššie).

Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby, trpí vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na uvedené rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti zrušil spolu so súvisiacimi výrokmi o trovách prvostupňového a odvolacieho konania a v zrušenom rozsahu vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10. novembra 2008

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková